

به نام خدا

سرقت علمی و راهکارهای پیشگیری از آن

ارائه دهنده: مریم سعیدی

فهرست مطالب:

بخش اول:

سوء رفتار در محیط دانشگاهی

سوء رفتار پژوهشی

انواع سوء رفتار پژوهشی

سرقت علمی

تاریخچه سرقت علمی

ضرورت آموزش سرقت علمی

آیا سرقت علمی همان تخلف از کپی رایت است؟

مصادیق سرقت علمی

دلایل ارتکاب سرقت علمی

عوامل مؤثر در بروز سرقت علمی

سرقت علمی و اینترنت

راه کارهای مؤثر در پیشگیری از تخلفات پژوهشی

کلیدهای نگارش صحیح

کمیته بین المللی اخلاق نشر
نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی به زبان انگلیسی
نرم افزار تشخیص سرقت علمی به زبان فارسی
کجا استناد کنیم؟ پاسخ یه پرسش های پرتکرار
نحوه برخورد با تقلب های علمی در کشور

بخش دوم: خلاصه ای از یافته‌های یک پژوهش درباره سرقت علمی

میزان آشنایی دانشجویان با مصادیق سرقت علمی
عوامل مؤثر در شکل‌گیری سرقت علمی
عوامل فرهنگی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی
عوامل پرورشی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی
عوامل آموزشی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی
عوامل اجتماعی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی
عوامل اقتصادی و فناورانه مؤثر در ارتکاب سرقت علمی
راهکارهای مؤثر به منظور کاهش سرقت علمی

بخش سوم: کتابنامه نویسی

استناد در چه مواردی لازم است
استناد در چه مواردی لازم نیست
انواع استنادات

ضرورت تدوین کتابنامه

شیوه‌های کتابنامه نویسی

شیوه‌های استناد

اجزای یک رفرنس

شیوه رفرنس نویسی **APA**

فهرست منابع

فهرست منابع: قواعد کتاب

فهرست منابع: قواعد مقاله

فهرست منابع: قواعد پایان نامه

فهرست منابع: قواعد دیداری شنیداری

فهرست منابع: قواعد منابع الکترونیکی

فهرست منابع: قواعد صفحات وب

قواعد نظم منابع در فهرست مآخذ

فهرست مآخذ

آکادمی ملی علوم در آمریکا سوء رفتار در محیط دانشگاهی را به سه دسته تقسیم می کند:

- سوء رفتارهای حرفه ای (مانند خطا در تدریس)

- سوء رفتارهای عمومی (مانند اختلاس)

- سوء رفتارهای پژوهشی

سوء رفتار پژوهشی

- سوء رفتار پژوهشی به معنای رفتار عمدی یا سهوی پژوهشگر، خارج از چارچوب اصول اخلاقی و علمی است. رعایت نکات اخلاقی، قبل از انجام پژوهش، در حین انجام و پس از پژوهش ضروری است.
- از عبارتهای ناراستی دانشگاهی، نادرستی علمی و ریاکاری علمی هم برای تعبیر سوء رفتار پژوهشی استفاده می شود.
- مبادرت ورزیدن به انواع این تخلفات سوء عملی موجب تضعیف پیشبرد علم می شود و منابع عمومی را هدر می دهد.
- بنابراین هر کس به نوبه خود سهمی در پیشگیری از وقوع این پدیده دارد.

انواع سوء رفتار پژوهشی

- **تقلب شامل سرقت علمی، جعل و تحریف**
 - جعل یا داده سازی
 - تحریف یا دستکاری عمدی داده‌ها
- **تخلفات استنادی**
 - استناد نادرست، افراط در خود استنادی، مرجع دست دوم، استناد مکرر و ...
- **تخلفات نویسندگی**
 - نویسنده اهدایی یا افتخاری
 - نویسنده شبح یا ناپیدا

سرقت علمی

❖ **سرقت علمی** یا دستبرد علمی، دزدی ادبی، ایده‌دزدی، دزدی کلمات، محتواریایی و معادل عربی آن انتحال و معادل انگلیسی آن (Plagiarism) واژگانی هستند که به اقدامی غیر اخلاقی و نوعی تخلف در حوزه‌ی پژوهش و نگارش اشاره دارند.

❖ یکی از جامع‌ترین تعاریف **سرقت علمی**، توسط کمیته اخلاق نشر ارائه شده است: سرقت علمی به استفاده‌ی غیرعمدی یا دانسته و یا بی‌ملاحظه از کلمات، ایده‌ها، عبارات، ادعا و یا استنادات دیگران بدون قدردانی، توضیح و استناد مناسب به اثر، صاحب اثر یا سخنران ایده گفته می‌شود.

تاریخچه سرقت علمی

❖ کاربرد واژه «سرقت علمی» را به «مارکوس والرئوس مارتیلیوس» شاعر هجوسرای رومی سده نخست میلادی نسبت داده‌اند. وی خود را ارباب و صاحب و کلمات را برده خویش می‌دانست و به کسانی که اشعار وی را به نام خود عرضه می‌کردند، لقب **plagiarius** به معنای بچه دزد، غارتگر، فریب دهنده داده بود.

❖ «سرقت علمی» در ایران و جهان پیشینه‌ای طولانی دارد و ریشه در تاریخ ثبت دانش بشر دارد؛ اما امروزه، در عصر اطلاعات، رواج بیشتری یافته است. این از آنروست که با فراگیر شدن کاربرد مظاهر مختلف فناوری و بویژه اینترنت، امکان نشر، توزیع و نسخه برداری دیجیتالی آثار و تولیدات علمی، ادبی و هنری در سطحی گسترده فراهم آمده است و امروزه به عنوان پدیده‌ای رایج در میان اصحاب اندیشه مورد توجه قرار گرفته است.

ضرورت آموزش سرقت علمی

- ❖ سرقت علمی یکی از آسیب‌های جدی در دو عرصه‌ی آموزش و پژوهش است.
- ❖ نشریه نیچر در گزارش سال ۲۰۰۷ خویش درباره سرقت علمی اعلام کرده است که بسیاری از مقالات رونویسی شده در دنیا به وبلاگها و گروه‌های فارسی زبان در کشور ایران تعلق داشته است.
- ❖ فردی مطالب، نوشته‌ها و تألیفات دیگران را بدون ذکر منابع در مطالبی جدید جای می‌دهد و نام خود را نویسنده می‌گذارد و این کار را به گونه‌ای انجام میدهد که به نظر نوشته‌ای جدید می‌آید در حالی که یک مقاله یا نوشته در صورتی جدید تلقی می‌شود که نویسنده از خلاقیت و ابتکار خود در بیان افکار و ایده‌هایش از شیوه‌های جدید بهره‌گیرد.

❖ سرقت علمی در تمام کشورهای دنیا وجود داشته و وجود خواهد داشت.
پژوهش و علم در جهان هستی مانند هر مورد دیگری، دارای آفت‌ها و
ناخالصی‌هایی می‌باشد.

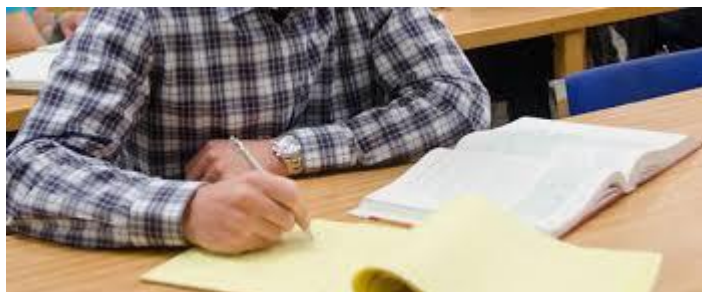
سرقت علمی، سرقت است، مستقل از:

❖ عمداً یا سهواً

❖ ناچیز یا عمده

❖ از هر نوع منبعی (اینترنت، مقاله، کتاب، سخنرانی و غیره)

❖ چه کپی رایت داشته باشد و یا نداشته باشد

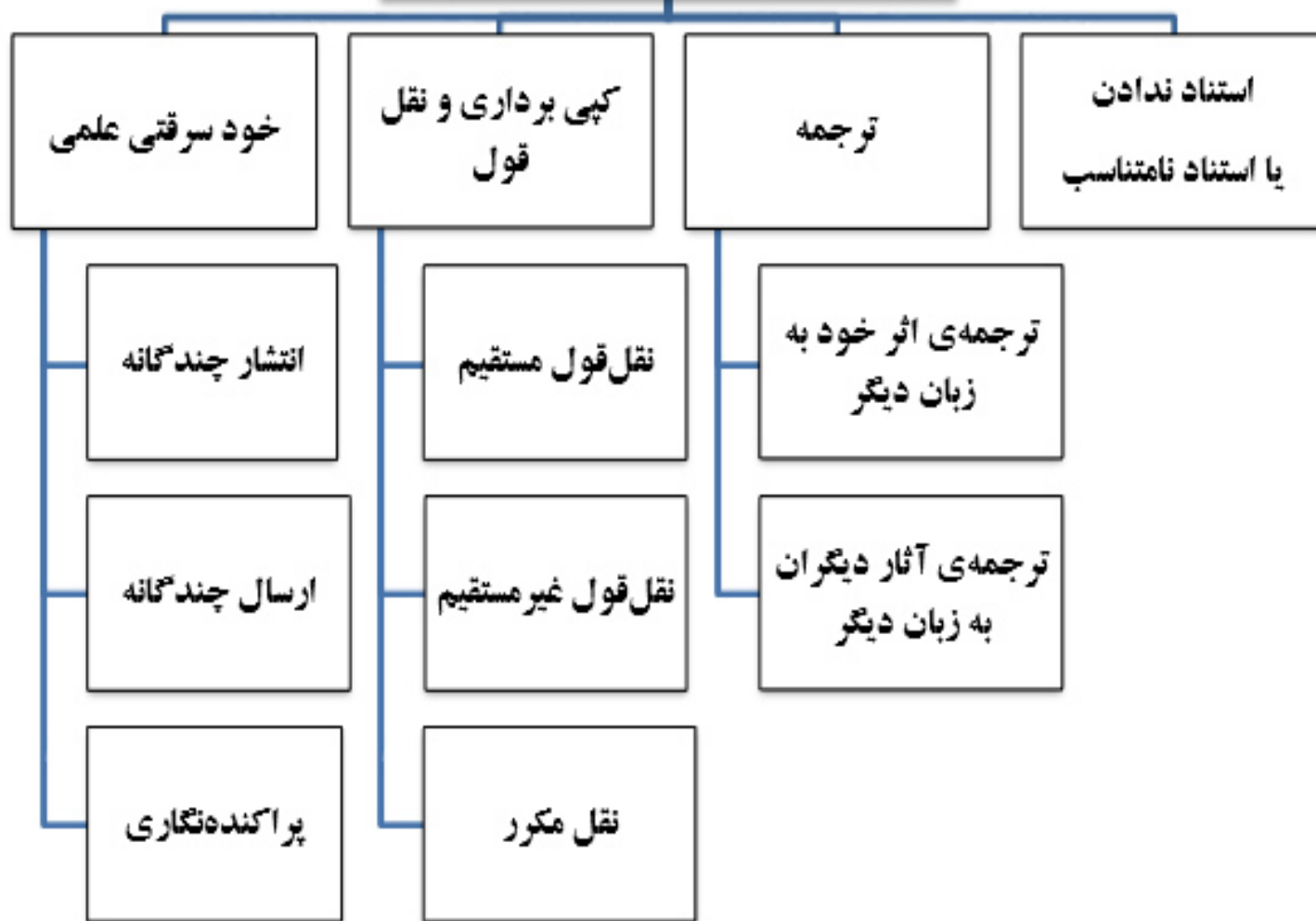

آیا سرقت علمی همان تخلف از کپی رایت است؟

- نقض کپی رایت یا نقض قوانین حق تکثیر مرتبط با قانون است اما تخلفی مانند سرقت علمی، علاوه بر تخلف قانونی و حتی مقدم بر آن، نوعی بی اخلاقی است.
- مثال ۱: صرفاً تخلف از کپی رایت
- مثال ۲: هم تخلف از کپی رایت و هم سرقت علمی
- مثال ۳: صرفاً سرقت علمی

مصادیق سرقت علمی

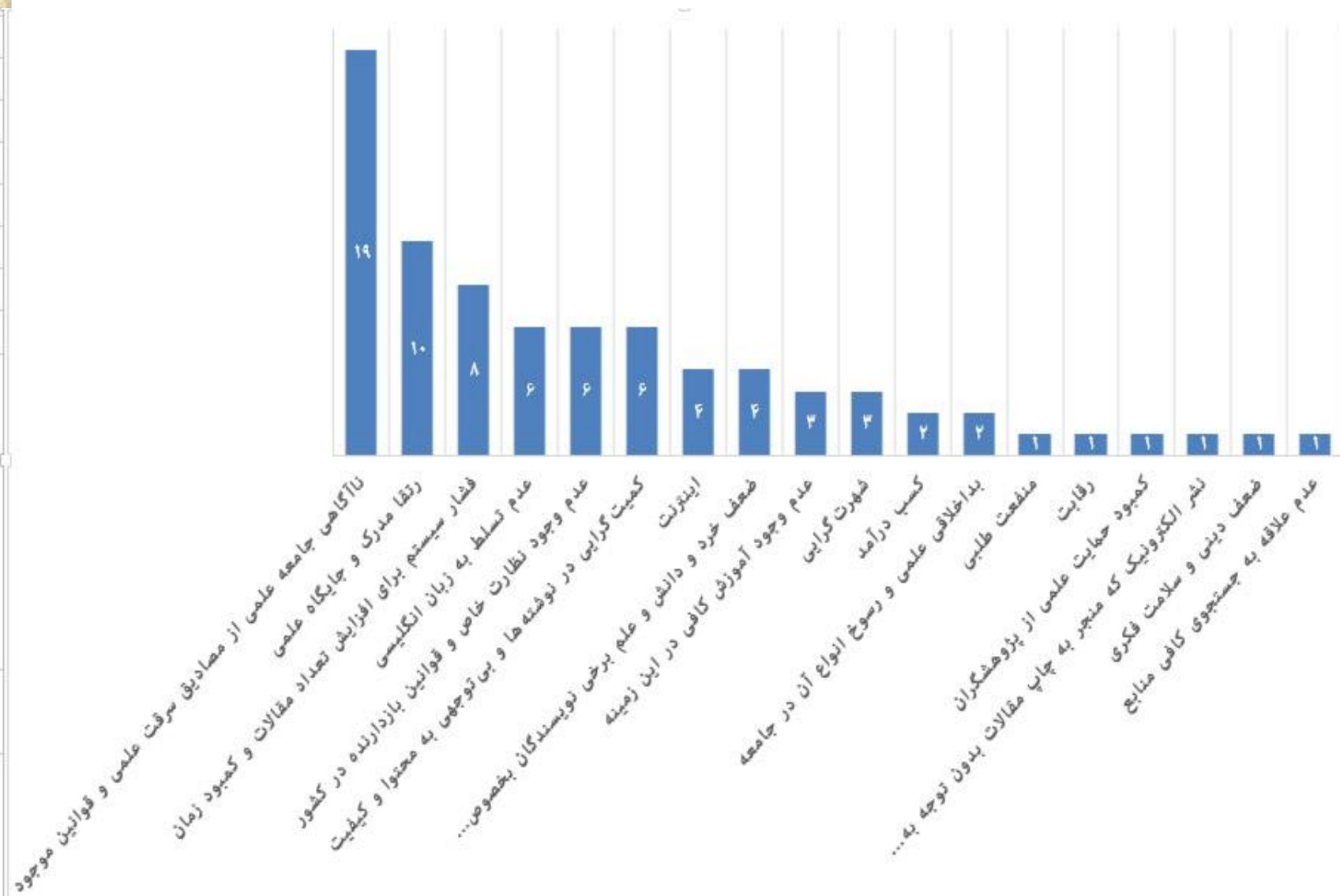

دلایل ارتکاب سرقت علمی چیست؟

- داروئیان و فقیهی (۱۳۹۰) در پژوهشی با همین عنوان علل وقوع سرقت علمی در ایران را چنین بیان کرده‌اند:
- گسترش اینترنت و تسهیل در دسترسی سریع و کم‌هزینه به اطلاعات و نبود فرهنگ حفظ حقوق پدیدآورندگان آثار؛
- بی‌اطلاعی افراد جوامع از قوانین و اصول موجود و عدم آموزش و اطلاع‌رسانی در این زمینه؛
- عدم شناسایی توانایی‌ها و ظرفیت‌های علمی و منابع موجود و فشار بر دانشجویان و دانش‌پژوهان برای انجام پژوهش؛

- توجه به کمیته پژوهش و مقالات و سنجش افراد بر اساس کمیته کار پژوهشی و ارائه امتیازات بر اساس کمیته‌ها؛
- شهرت‌طلبی و زیاده‌طلبی؛
- عدم وجود قوانین و منشورهای اخلاقی مدون؛
- عدم آموزش و نهادینه‌سازی فرهنگ رعایت مالکیت معنوی؛
- سهم اندک پژوهش از تولید ناخالص ملی در مقایسه با کشورهای توسعه‌یافته که این شاخص بیش از سه درصد است، موجب تنزل کیفیت پژوهش‌ها می‌شود.

عوامل مؤثر در بروز سرقت علمی از دیدگاه سردبیران نشریات علمی-پژوهشی علوم پزشکی

سرقت علمی و اینترنت

❖ اینترنت، منبع مهمی برای به دست آوردن اطلاعات به منظور انجام کارهای پژوهشی است. اما آسان بودن استفاده و در دسترس بودن دلیل نمی‌شود که از اینترنت هر طور که می‌خواهیم استفاده کنیم. به مطالبی که از اینترنت می‌گیریم باید به شکل مناسب ارجاع دهیم.

راه کارهای مؤثر در پیشگیری از ارتکاب تخلفات و سوءرفتارهای پژوهشی

- آموزش صحیح مصادیق و انواع سرقت علمی و سایر تخلفات پژوهشی، شیوه‌های صحیح استناددهی و همچنین قوانین و مجازات برخورد با متخلفین به تمام افراد مشغول به پژوهش (چه دانشجویان، چه اساتید و اعضای هیئت علمی و سایر پژوهشگران و نویسندگان)؛
- حساس‌سازی ذهنی و عملی نویسندگان آثار علمی، ادبی و پژوهشی نسبت به پدیده سوء رفتارهای پژوهشی، قبح این رفتارها و پیامدهای اخلاقی، اجتماعی و جزایی آن‌ها؛
- وضع قوانین متناسب و جامع برای برخورد با متخلفین در این حوزه و ابلاغ به کلیه سردبیران و مسئولان و البته اجرای کامل آن‌ها؛

- تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد (NGO) فعال در حوزه اخلاق پژوهش و علم و حمایت از آنها؛
- توجه هرچه بیشتر به مسائل اخلاقی و گسترش آن در سطح جامعه از طریق تبلیغ و آموزش ترجیحاً در سال‌های نخست تحصیل؛
- اشاعه اصول بین‌المللی اخلاق نشر و الزام نویسندگان به پیروی و آگاهی از آن.

کلیدهایی در نگارش صحیح

- شیوه‌های استناددهی را بشناسیم و نحوه صحیح استناددهی را نیز بیاموزیم؛
- هرگاه برای نگارش مقاله‌ای یادداشت‌برداری می‌کنیم، با هدف پیشگیری از اشتباه، فراموشی و سردرگمی، حتماً بلافاصله استنادها یا اطلاعات کتابشناختی منبع را یادداشت کنیم؛
- هنگام استفاده از منابع برخط (Online)، سعی کنیم منبع اصلی اطلاعات را بیابیم و مطالعه کنیم؛
- در مواقعی که اطلاعات کافی در زمینه استناددهی و مواردی از این دست نداریم از متخصصان این حوزه سؤال کنیم؛
- و در پایان هرگاه شک داریم که باید استناد دهیم یا خیر، بهتر این است که استناد دهیم؛ زیرا اگر تعداد استنادهای ما بسیار زیاد باشد بهتر از این است که مرتکب سرقت علمی شویم.

COPE: COMMITTEE ON PUBLICATION ETHICS

کمیته بین‌المللی اخلاق نشر

- کوپ، انجمنی برای بحث و تبادل نظر بین سردبیران، داوران مجلات معتبر علمی و صاحب‌نظران این حوزه است. این کمیته فعالیت خود را از سال ۱۹۹۷ با گروه کوچکی از سردبیران مجلات پزشکی در انگلیس آغاز کرد و اکنون حدود ۹۰۰۰ عضو از سراسر دنیا در تمام رشته‌ها دارد و عضویت برای سردبیران مجلات و سایر افراد علاقه‌مند امکان‌پذیر است. بسیاری از ناشران بزرگ دنیا عضو کوپ هستند.
- این کمیته رهنمودهایی به صورت نمودار تهیه کرده است که هنگام مواجهه با انواع سوءرفتارهای پژوهشی چه رفتارهایی می‌توانند داشته باشند. بخش مفیدی از این نمودارها به زبان فارسی نیز ترجمه شده و بر روی وبسایت کوپ قرار گرفته که در [این پیوند](#) قابل دسترسی و استفاده است.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی به زبان انگلیسی

ردیف	نام	آدرس	ویژگی
۱	Turnitin	www.turnitin.com	یکی از پرکاربردترین محصولات آموزشی در شناساندن دستبرد علمی در مقالات ارائه شده به نشریات
۲	Copyscape	www.copyscape.com	دارای نسخه رایگان هم است، و به جستجو در یاهو و گوگل می پردازد. و وظیفه حفظ آثار از دستبرد علمی در دنیای مجازی را دارد.
۳	PlagiarismDetect	http://plagiarismdetect.org/	غیر رایگان با قابلیت پشتیبانی از زبان انگلیسی و اسپانیایی. این نرم افزار این امکان را فراهم می سازد تا فایلی از گزارش مشابه یابی در صورت تمایل به ایمیل کاربر ارسال گردد.
۴	CopyTracker	http://copytracker.soft112.com/	نرم افزاری رایگان با قابلیت دانلود از طریق آدرس ذکر شده.
۵	smallseotools	http://smallseotools.com/plagiarism-checker/	آنلاین و قابل استفاده برای دانشجویان، معلمان، ناشران و سایر افراد. این نرم افزار آنلاین امکان یافتن متون مشابه در ۲۰ میلیون اثر علمی در اینترنت را دارد.

نرم افزار تشخیص سرقت علمی به زبان فارسی

- نکته قابل توجه این است که برای مجلات انگلیسی زبان، نرم افزارهای کارآمد و مناسب وجود دارد ولی در بین مجلات فارسی زبان، خلأ وجود نرم افزاری به زبان فارسی بسیار احساس می شود.
- در حال حاضر خوشبختانه مرکز تحقیقات و علوم کامپیوتری اسلامی (نور) سامانه ای با عنوان سمیم به نشانی www.samimnoor.ir برای حوزه های علوم انسانی و اسلامی تهیه کرده اند.

کجا استناد کنیم: پاسخ به پرسش های پرتکرار

- زمانی که نوشته‌ای را بازنویسی می‌کنیم و سپس نمی‌دانیم آیا الان صاحب نوشته هستیم یا خیر باید چگونه استناد کنیم؟
- زمانی که به بازنویسی ایده و نوشته دیگران می‌پردازیم حتی اگر اثری از کلمات صاحب نوشته نباشد، استناد به سخن صاحب اثر را نباید فراموش کرد. این پاسخ برگرفته از تعریف سرقت علمی است و در این تعریف، تصریح شده که استفاده بدون استناد از ایده افراد هم، سرقت علمی محسوب می‌شود.

- آیا حتی وقتی از تجارب و افکار شخصی خودمان داریم می نویسیم نیاز به استناد هست؟

- خیر، مگر اینکه قبلاً در جایی مستند و منتشر شده باشد که باید به اثر خود استناد دهیم و اگر این کار را نکنیم مرتکب خودسرقتی علمی شده ایم. دقت کنید که این جا داریم از «نوشتن» صحبت می کنیم. در سخنرانی ها و ارائه های شفاهی هم می توانیم به آثار منتشر شده قبلی خودمان اشاره کنیم تا مشخص شود موضوعی که داریم درباره آن صحبت می کنیم، موضوعی است که قبلاً در جایی دیگر، مطرح شده است.

- آیا ترجمه و باز نشر اثر یک منتشرشده به زبانی دیگر در مجله‌ای به زبان دیگر، درست است؟

- بر اساس نمودارهای کوپ (کمیته بین‌المللی اخلاق نشر) انتشار تکراری غیراخلاقی نیست البته به شرط آنکه به صورت کاملاً واضح و شفاف این مسئله مشخص شده باشد و به اثر اصلی به وضوح استناد داده شود و اذعان شود که این اثر یک کار بکر و اصیل نیست بلکه بازانتشار است و بهتر است از ناشر یا سردبیر مجله اولیه، اجازه این کار اخذ شود. لازم به ذکر است به طور کلی ترجمه اثر خود یا دیگران به زبان دیگر در مجله‌ای خارجی منوط به ذکر استناد و مطلع ساختن مجله اول است.

• آیا کپی اطلاعات از یک دایره المعارف هم سرقت علمی محسوب می‌شود؟

- برخی گمان می‌کنند که اطلاعات مطرح شده در دایره المعارف‌ها و فرهنگ‌ها و منابع مرجع، کلاً جزء دانش یا اطلاعات همگانی محسوب می‌شود و استفاده از آن‌ها سرقت علمی نیست. در حالی که باید گفت این‌طور نیست و همه مطالب عنوان شده در منابع مذکور، جنبه دانش همگانی ندارند. هنگام استفاده از مطالب این منابع باید به مثابه سایر منابع رفتار کرد. لازم به یادآوری است که هر چیزی که دانش همگانی محسوب شود نیاز به ذکر استناد ندارد. دانش یا اطلاعات همگانی به مواردی گفته می‌شود که جزء حقایق و واقعیت‌ها هستند و به وضوح قابل رؤیت‌اند.

نحوه برخورد با تقلب های علمی در کشور

به نقل از خبرگزاری میزان (۱۶ آذر ۱۳۹۴)

محرومیت از تحصیل دانشجویی که حین تدوین پایان نامه تخلف آموزشی کند :
چنانچه دانشجو در حین تدوین پایان نامه اقدام به تخلف علمی (سرقت علمی، جعل، تقلب، کپی برداری و غیره) کند و این موضوع از سوی موسسه اثبات شود، از ادامه تحصیل محروم و صرفاً گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده دریافت می کند.

ابطال مدرک در صورت احراز و اثبات تخلف:

احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام پایان نامه از سوی موسسه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.

این آئین نامه در یک مقدمه، ۳۰ ماده و ۲۱ تبصره در جلسه شماره ۸۶۶ مورخ ۱۳۹۴.۷.۴ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵ و پس از آن لازم الاجرا است.

خلاصه‌ای از یافته‌های یک پژوهش درباره سرقت علمی

❖ پژوهشی با عنوان «بررسی و تحلیل میزان آگاهی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز از مصادیق سرقت علمی و عوامل مؤثر بر آن» در سال ۹۳-۹۲ با جامعه آماری ۴۷۶۵ نفر دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری انجام شد.

❖ نمونه‌ی آماری پژوهش ۳۵۴ نفر بودند.

❖ نمونه‌گیری به روش تصادفی طبقه‌ای و بر اساس گروه‌های آموزشی (علوم انسانی، علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی و فنی - مهندسی) بود.

میزان آشنایی دانشجویان با مصادیق سرقت علمی

- ❖ آشنایی با انواع سرقت علمی در محیط‌های دانشگاهی
 - ❖ ارتکاب به سرقت علمی به صورت ناآگاهانه
 - ❖ آشنایی با شیوه‌ی تدوین صحیح استناد و ذکر منابع در کارهای پژوهشی
 - ❖ آشنایی با شیوه‌ی نوشتن صحیح نقل قول در کارهای پژوهشی
 - ❖ ذکر نام نویسندگان یا نویسندگان منابع در کارهای پژوهشی هنگام استفاده از آنها
 - ❖ آگاهی از پیامدهای سرقت علمی
 - ❖ تشخیص سرقت علمی در کارهای پژوهشی
- نتیجه:** میزان آشنایی دانشجویان با مصادیق سرقت علمی با توجه به میانگین به دست آمده متوسط است. (۵۱ نفر آشنایی زیاد، ۱۸۳ نفر آشنایی متوسط، ۲۹ نفر آشنایی کم)

عوامل مؤثر در شکل گیری سرقت علمی

❖ فرهنگی

❖ پرورشی

❖ آموزشی

❖ اجتماعی

❖ اقتصادی و فناورانه

عوامل فرهنگی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی

- ❖ کوتاهی در انجام تکالیف محول شده و تأخیر در انجام آنها
- ❖ انتظار بیش از حد خانواده‌ها از فرزندان در گرفتن نمرات خیلی بالا
- ❖ عادی بودن سرقت علمی در فرهنگ جامعه‌ی امروزی
- ❖ آگاهی نداشتن از کپی کردن بخشی از کار یک مؤلف، بدون اشاره به نام وی یا بدون ذکر منبع به عنوان کار نادرست
- ❖ مغایرت نداشتن سرقت علمی با ارزش‌های اخلاقی

نتیجه: یافته‌ها نشان می‌دهد که «کوتاهی در انجام تکالیف محول شده و تأخیر در انجام آنها، انتظار بیش از حد خانواده‌ها از فرزندان در گرفتن نمرات خیلی بالا و عادی بودن سرقت علمی در فرهنگ جامعه‌ی امروزی» در اولویت‌های اول تا سوم عوامل فرهنگی مؤثر بر سرقت علمی قرار دارند.

عوامل پرورشی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی

- ❖ تسلط ناکافی دانشجویان به همه‌ی جوانب موضوع پژوهش
- ❖ آشنایی نداشتن دانشجویان با منابع اطلاعاتی (مقالات، مجلات علمی، اینترنت و غیره)
- ❖ تحویل دادن کار پژوهشی به صورت تکراری به دلیل ناآگاهی از قوانین مربوط به سرقت علمی
- ❖ نداشتن مهارت کافی در ترجمه‌ی متون و مقالات خارجی
- ❖ نداشتن مهارت کافی در نگارش، بازنویسی و خلاصه کردن مطلب
- ❖ به اندازه کافی مهارت نداشتن در انجام تحقیق

نتیجه: «تسلط ناکافی دانشجویان به همه‌ی جوانب موضوع پژوهش، آشنایی نداشتن دانشجویان با منابع اطلاعاتی (مقالات، مجلات علمی، اینترنت و غیره)، تحویل دادن کار پژوهشی به صورت تکراری به دلیل ناآگاهی از قوانین مربوط به سرقت علمی و نداشتن مهارت کافی در نگارش، بازنویسی و خلاصه کردن مطلب» در اولویت‌های اول تا چهارم عوامل پرورشی مؤثر بر سرقت علمی قرار دارند.

عوامل آموزشی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی

- ❖ آموزش ندادن شیوهی صحیح نگارش مقاله‌ی علمی در دانشگاه به دانشجویان
- ❖ توجه به سوابق علمی-پژوهشی در پذیرش دانشجویان در سطوح تحصیلی، استخدام‌ها، ارتقاها و انتساب‌ها
- ❖ محدودیت زمانی برای انجام تکالیف
- ❖ صرف نکردن وقت کافی استادان برای توضیح روش‌های پرهیز از سرقت علمی
- ❖ آموزش محور بودن مدارس و دانشگاه‌ها در ایران

نتیجه: «آموزش ندادن شیوهی صحیح نگارش مقاله‌ی علمی در دانشگاه به دانشجویان، توجه به سوابق علمی-پژوهشی در پذیرش دانشجویان در سطوح تحصیلی، استخدام‌ها، ارتقاها و انتساب‌ها و محدودیت زمانی برای انجام تکالیف» در اولویت‌های اول تا سوم عوامل آموزشی مؤثر بر سرقت علمی قرار دارند.

عوامل اجتماعی مؤثر در ارتکاب سرقت علمی

- ❖ مدرک گرا بودن جامعه
- ❖ در نظر نگرفتن تنبیه خاصی برای دانشجویان مرتکب به سرقت علمی از سوی استادان
- ❖ محروم نشدن از تحصیل برای دانشجویان مرتکب سرقت علمی
- ❖ وجود نداشتن قوانین تصویب شده‌ای برای مجازات سارقان علمی
- ❖ انجام سرقت علمی در بین اساتید و به موجب آن افزایش این عمل در بین دانشجویان
- ❖ در نظر نگرفتن تنبیه یا جریمه برای دانشجویان مرتکب به سرقت علمی از سوی دانشگاه

نتیجه: «مدرک گرا بودن جامعه، در نظر نگرفتن تنبیه خاصی برای دانشجویان مرتکب به سرقت علمی از سوی استادان، محروم نشدن از تحصیل برای دانشجویان مرتکب به سرقت علمی و وجود نداشتن قوانین تصویب شده‌ای برای مجازات سارقان علمی» در اولویت‌های اول تا چهارم عوامل اجتماعی مؤثر بر سرقت علمی قرار دارند.

عوامل اقتصادی و فناورانه مؤثر در ارتکاب سرقت علمی

- ❖ دادن وجه به شخصی به منظور انجام کار تحقیقاتی یا پروژه
- ❖ انگیزه مالی با انجام دادن کار علمی برای دیگران در ازای دریافت وجه
- ❖ پیشرفت ابزار و تکنولوژی و افزایش دسترسی به منابع گوناگون از طریق اینترنت
- ❖ عدم وجود نرم افزار یا سیستم تشخیص سرقت علمی
- ❖ کاهش تعامل چهره به چهره با استاد در دوره‌های مجازی
- ❖ کمبود امکانات و تجهیزات در دانشگاه
- ❖ امکان کپی کردن و چسباندن آسان از منابع الکترونیکی

نتیجه: «دادن وجه به شخصی به منظور انجام کار تحقیقاتی یا پروژه، انگیزه مالی با انجام دادن کار علمی برای دیگران در ازای دریافت وجه، پیشرفت ابزار و تکنولوژی و افزایش دسترسی به منابع گوناگون از طریق اینترنت، عدم وجود نرم افزار یا سیستم تشخیص سرقت علمی» در اولویت‌های اول تا چهارم عوامل اقتصادی و فناورانه مؤثر بر سرقت علمی قرار دارند.

راهکارهای مؤثر به منظور کاهش سرقت علمی

- ❖ آموزش و آشنایی با اصول پژوهش و شیوه‌ی صحیح نگارش مقاله در دانشگاه‌ها
- ❖ انتخاب موضوع مورد علاقه
- ❖ علاقه به کسب علم به خاطر خود علم
- ❖ در نظر گرفتن تنبیه برای سارقان علمی
- ❖ قانونگذاری و تدوین آیین نامه‌هایی در زمینه نگارش پژوهشی
- ❖ شکل‌گیری درست نظام ارزشی افراد
- ❖ ارزیابی تولیدات علمی افراد بر اساس کیفیت نه کمیت
- ❖ شروع آموزش اصول پژوهش و تفهیم عواقب سرقت علمی از مقطع دبیرستان
- ❖ استفاده از برنامه‌ها و نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

کتابنامه نویسی

استناد در چه مواردی لازم است

- ❖ کتاب‌ها و مجلات علمی
- ❖ روزنامه‌ها و مجله‌های عادی
- ❖ جزوه‌ها و بروشورها
- ❖ فیلم‌های سینمایی یا مستند، برنامه‌های تلویزیونی
- ❖ سایت‌های اینترنتی و سایر منابع کامپیوتری
- ❖ نامه یا ایمیل افراد
- ❖ مصاحبه‌ها با اشخاص
- ❖ سخنرانی‌های استادان در سر کلاس (با اطلاع آنها)

استناد در چه مواردی لازم نیست

- ❖ وقتی مشاهدات و آزمایش‌های خود را نقل می‌کنید (مثلاً گزارش یک بازدید یا اردوی دانشجویی).
- ❖ وقتی از تجربه‌های شخصی خود نقل می‌کنید (مثلاً از خاطرات خود می‌نویسید).
- ❖ وقتی که نظرات، افکار و نتیجه‌گیری خود را می‌نویسید.
- ❖ وقتی تحلیل و ارزیابی خود را می‌نویسید.
- ❖ وقتی در نوشته خود به واقعیت‌هایی اشاره می‌کنید که همه یا اکثر مخاطبان آن را می‌دانند.

انواع استنادات

- ❖ نقل قول مستقیم
- ❖ نقل قول غیر مستقیم
 - خلاصه کردن
 - بازنویسی
 - دوباره جمله بندی کردن

نقل قول مستقیم

بازنویسی دقیق کلام شفاهی یا کتبی دیگران نقل قول مستقیم است و باید:

❖ در نقل قول مستقیم لازم است علاوه بر ذکر استناد از علامت آن را بین گیومه (« ») هم استفاده شود.

❖ همچنین معمولاً برای مطالبی در حدود یک بند یا بیشتر از تورفتگی متن نسبت به بدنه مقاله استفاده شود.

نقل قول غیر مستقیم

- ❖ هنگامی که اطلاعات و مطالب منبعی را در نوشته خود ترکیب می‌کنیم و آن را با کلام خودمان بنویسیم، **نقل قول غیر مستقیم** کرده‌ایم .
- ❖ **نقل قول غیر مستقیم**، بازنویسی یا بازگویی یک قطعه کوچک از یک متن است که طی آن معنای اصلی به صورت دیگری بیان می‌شود.
- ❖ خلاصه یا **نقل قول غیر مستقیم** باید به قلم ما باشد و از کلمات و جمله‌های خود برای بیان مطالب دیگران استفاده کنیم. به یاد داشته باشیم که فقط تغییر دادن یک یا دو کلمه نقل قول غیر مستقیم نیست؛ بلکه باید مطلبی را که خوانده‌ایم خوب بفهمیم و سپس آن را با استفاده از کلمات و عبارات خود بیان کنیم.
- ❖ در **نقل قول غیر مستقیم** به منبع اصلی باید ارجاع دهیم .

چند نکته درباره نقل قول غیر مستقیم (بازنویسی)

❖ **نکته اول:** نویسنده مقاله نباید فقط به انجام تغییراتی در فعل و فاعل و کلمات درون جملات بسنده کند.

❖ **نکته دوم:** برای انجام بازنویسی، نویسنده مقاله باید متن اصلی را به صورت کامل درک کرده و بعداً به زبان خودش متن مربوطه را نگارش کند. البته چنین کاری ممکن است در مرحله عمل، کاری بسیار سخت به نظر برسد ولی نیاز به تجربه و تمرین و ممارست دارد.

❖ **نکته سوم:** انجام بازنویسی به تنهایی کافی نیست بلکه حتی در صورتی که کسی متنی را بازنویسی بکند باز هم مرتکب سرقت علمی شده است، مگر آنکه به صورت صحیح به نویسنده اصلی از طریق ارجاعات مناسب استناد بدهد.

بنابراین: بازنویسی یک عمل مثبت است به شرط ذکر منبع

چرا نوشتن با استفاده از کلمات و عبارات خودمان مهم است؟

❖ بیان اطلاعات و افکار دیگران (با نقل قول غیر مستقیم) نشان می‌دهد ما مطلب را درک، جذب و تفسیر کرده‌ایم.

❖ توانمان برای بیان نظرات و افکار دیگران افزایش می‌یابد.

ضرورت تدوین فهرست منابع

❖ فهرست منابع راهکار مناسبی برای هدایت مخاطبان به سرچشمه اصلی اندیشه‌ها، یافته‌ها، و داده‌های ارائه شده در متن است. استناد صحیح و اصولی در متن، و انعکاس صحیح و به هنگام منابع مورد استناد در اثر می‌تواند مخاطب را با سرعت و سهولت به سرچشمه اصلی اندیشه‌ها و اطلاعات بیان شده در متن هدایت کند.

فهرست منابع را تدوین نموده و ارائه دهید تا بگویید :

- ❖ واقعا پژوهشی انجام داده اید.
- ❖ بیش از یک منبع را مورد مطالعه قرار داده اید.
- ❖ نویسندگان منابع مورد مطالعه شما چه کسانی بودند.
- ❖ این منابع به وسیله کدام ناشران منتشر شده است.
- ❖ کجا این منابع به چاپ رسیده‌اند.
- ❖ در چه زمان‌هایی این منابع انتشار یافته‌اند.

شیوه‌های کتابنامه‌نویسی

جهت نحوه ارجاع صحیح و کتابنامه‌نویسی (رفرنس‌نویسی) از یکی از شیوه‌های ذیل می‌توان استفاده کرد:

- ❖ ونکوور
- ❖ هاروارد
- ❖ انجمن زبان مدرن امریکا (MLA)
- ❖ شیکاگو
- ❖ APA (انجمن روانشناسی امریکا)
- ❖ شیوه‌های خاص مجامع، نشریات و مؤسسات علمی مختلف

هر شیوه استناد، معمولاً دارای قواعد مشخصی برای استناد در متن، ساختار مآخذ، و همچنین تنظیم فهرست منابع مورد استناد است.

شیوه های استناد

❖ **برون متنی (شمارشی):** سند مورد ارجاع در جایی خارج از متن (پایین صفحه، پایان فصل یا انتهای متن) درج می شود. رفرنس ها به صورت نماد عددی در متن می آیند. مانند شیوه ونکوور و شیوه شیکاگو

❖ **درون متنی (نام-سال):** مشخصات کوتاهی از رفرنس در داخل پرانتز در متن ارائه می شود که اغلب شامل نام نویسنده و تاریخ و مواردی شماره صفحه است. مانند شیوه هاروارد و شیوه ای. پی. ای. (انجمن روانشناسان امریکا) و شیوه انجمن زبان مدرن امریکا

اجزای یک رفرنس

❖ مشخصات پدیدآورندگان

(نویسنده، مترجم، ویرایشگر و غیره)

❖ مشخصات منبع اطلاعاتی

(عنوان مقاله، کتاب، پایان نامه، منبع دیداری شنیداری، منبع الکترونیکی)

❖ مشخصات انتشار

(محل نشر، ناشر، تاریخ نشر)

❖ مشخصات دسترسی

(تاریخ دسترسی، نشانی دسترسی)

شیوه رفرنس نویسی APA

APA از عبارت (American Psychological Association) انجمن روانشناسی امریکا اقتباس شده است و امروزه مرسومترین شیوه مآخذ نویسی در جهان به شمار می‌رود و بر همه شیوه‌های دیگری که برای تسریع در نوشتن، تایپ و انتشارمورد استفاده قرار می‌گیرند برتری دارد و از سوی بسیاری از مجلات و انجمن‌های علمی مورد قبول واقع شده است. راهنمای این شیوه کتابی در حدود ۱۰۰۰ صفحه است.

دلایل برتری روش APA بر سایر روش های رفرنس نویسی

- ❖ توسط انجمن روان شناسان آمریکا (APA) معرفی شده است؛
- ❖ مورد قبول بسیاری از مجله ها و انجمن های علمی معتبر بین المللی است؛
- ❖ به طور مداوم مورد بازنگری قرار می گیرد؛
- ❖ با بسیاری از نرم افزارهای مدیریت منابع علمی مانند EndNote سازگار است؛
- ❖ توسط بسیاری از پایگاه های اطلاعات علمی مورد قبول واقع شده و در موقع جستجوی اطلاعات می توان اطلاعات را بر اساس آن دریافت کرد.

ارجاع دهی در داخل متن در سیستم APA

- ❖ یک نویسنده: (محمدی، ۱۳۸۷)
- ❖ دو نویسنده: (محمدی و احمدی، ۱۳۸۷)
(محمدی، احمدی، ۱۳۸۷)
(محمدی، و احدی، ۱۳۸۷)
- ❖ تا سه نویسنده: (محمدی، احمدی و محمودی، ۱۳۸۷)
- ❖ بین سه تا پنج نویسنده:
- ❖ استناد اول: (محمدی، احمدی، دارابی، احسانی و محمودی، ۱۳۸۷)
- ❖ استناد دوم: (محمدی و دیگران، ۱۳۸۷)
- ❖ شش یا بیشتر از شش نویسنده: (محمدی و دیگران، ۱۳۸۷)

❖ ارجاع به بیش از یک منبع:

(توسلی و دیگران، ۱۳۶۵؛ حق شناس، ۱۳۷۸؛ دبیرمقدم، ۱۳۸۹)

❖ ارجاع به چند اثر یک نویسنده:

(چامسکی، ۱۹۶۷؛ ۱۹۷۸؛ ۱۹۸۸)

❖ اگر تاریخ نشر اثر نامعلوم باشد:

❖ (مجتهدزاده، بی تا)

❖ اگر اثر فاقد نویسنده باشد:

(هورمون های تقویت کننده هوش، ۱۳۸۲)

❖ در صورتی که نام پدیدآورنده اثر در متن آمده است، بلافاصله پس از آن، فقط سال نشر در داخل پرانتز ذکر می شود. مانند:

ابراهیمی و محسنی (۱۳۸۲) معتقدند فقر فرهنگی زاده فقر اقتصادی است و فقر فرهنگی، به نوبه خود به فقر اقتصادی دامن می زند.

❖ در استناد به نقل قول مستقیم شماره صفحه یا صفحات مربوط به آن به همراه پدیدآورنده و سال نشر اثر ذکر می‌شود. اگر ذکر نقل قول کوتاه باشد (یعنی کمتر از ۴۰ کلمه) باشد داخل گیومه قرار می‌گیرد. علائم سجاوندی نیز پس از پرانتز استناد قرار می‌گیرند.

کاسیرر معتقد است، «انتخاب علل کاملاً آزاد است: هر چیزی ممکن است از چیز دیگر برآید» (شایگان، ۱۳۷۱، ص ۱۳۳).

❖ در صورتی که استناد به نقل قول مستقیم بیش از ۴۰ کلمه باشد، باید در یک پاراگراف مستقل نوشته و علامت گیومه از دو طرف آن برداشته شود. شایگان (۱۳۷۱) می‌گوید:

در حالیکه قانون علیت در شیوه عقل استدلالی و روش علمی بین برخی از علل و برخی از معلولها رابطه ای یک جانبه برقرار می‌سازد، در بینش اساطیری انتخاب علل کاملاً آزاد است و هر چیزی ممکن است از چیز دیگر پدید آید (ص ۱۳۳).

❖ نقل قول دست سوم:

پیاژه (۱۹۷۳، به نقل از منصور، ۱۳۷۶)

❖ استناد به مصاحبه:

(ارتباط شخصی، ۱۲ فروردین ۱۳۹۰)

چون ارتباطات شخصی از قبیل نامه های دریافتی، گفت و گوی تلفنی و غیره قابل بازیابی مجدد نیستند در فهرست مآخذ ظاهر نمی شوند.

❖ اگر به فصل خاصی از یک کتاب اشاره شده

(مجتهدزاده، ۱۳۸۱، ف ۴)

فهرست منابع: قواعد کتاب

با یک پدیدآورنده:

کریمی، یوسف (۱۳۷۵). روان شناسی اجتماعی: نظریه ها، مفاهیم و کاربردها. تهران: نشر ارسباران.

با دو تا شش پدیدآورنده:

پیمانی، پوریا؛ اسماعیلی، لهراسب (۱۳۸۱). روانشناسی خانواده: نگاهی به اثرات سوء طلاق بر آینده فرزندان. مشهد: خانواده.

سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ ملکی، اسماعیل؛ سهرابی، اعتماد؛ بشیری، حسن و حجازی، الهه (۱۳۷۶). روش های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگه.

بیش از شش پدیدآورنده:

افراسیابی، شاهین؛ رستمیان، پروا؛ سلطانیان، مستانه؛ اعتمادی، رضا؛ پهلوانی، آریا؛ تجارت پیشه، اردلان؛ و دیگران (۱۳۸۲). برنامه های تنظیم خانواده در کشورهای جهان سوم. تهران: ادراک.

استناد به کتاب ترجمه شده:

هرسی، پال؛ بلانچارد، کنت (۱۳۷۵). مدیریت رفتار سازمانی (علی علاقه بند، مترجم). تهران: امیرکبیر (نشر اثر اصلی ۱۹۸۰).
کوم، ایلینا (۱۳۷۹). بشریت در سراسیابی انحطاط (پریسا مومنی و بهادر بشیری، مترجمان). شیراز: رزم آرا (نشر اثر اصلی ۱۹۷۲).

استناد به کتاب بدون مؤلف دارای ویراستار:

احمدیان، آرام (ویراستار) (۱۳۸۲-۱۳۸۳). ریاضیات کاربردی (۶ج). تهران: اقلیدس.
رمضانی، پوریا (مترجم) (۱۳۸۲). اپیدمیولوژی جنون گاوی در انگلستان. تهران: پزشک‌یار (نشر اثر اصلی ۱۹۹۹).

استناد به کتاب با پدیدآورنده سازمانی:

انجمن شاعران جوان ایران (۱۳۸۲). تذکره شاعران معاصر. تهران: پدیدآورنده.

استناد به کتاب با پدیدآورنده نامشخص:

علت شناسی پرخاشگری کودکان دبستانی (ویرایش ۳). (۱۳۸۲). اصفهان: سپیده.

استناد به کتاب زیر چاپ:

بهارى، میثم (زیر چاپ). ترمینولوژی پزشکی. (ویرایش ۴). مشهد: هوشمند.

استناد به کتاب چند جلدی با تاریخ نشر چند ساله:

پورستار، آصف (۱۳۷۸-۱۳۸۰). خزندگان کویر ایران (۲ ج). تهران: کویر.

فهرست منابع: قواعد مقاله

با یک نویسنده:

صادقی، علی اشرف. (۱۳۸۱). گویش‌شناسی ایران بر اساس متون فارسی: گویش‌های مرکزی. مجله زبانشناسی، ۱۷، ۲-۸.

استناد به مقاله ترجمه شده:

هرنون، پیتر؛ شوارتز، کندی (۱۳۸۰). توصیه‌هایی در خصوص تدوین مقالات علمی - تحقیقی (ترجمه اعظم شاه‌بداغی). پژوهشنامه اطلاع‌رسانی، ۵ (۵)، ۱۲.

استناد به مجموعه مقاله یک کنفرانس:

ناجی، سعید (۱۳۸۲). چالش‌های نوین فرا روی تجارت الکترونیکی. در احمد ممبینی و علیرضا مجتهدی (ویراستاران)، مجموعه مقالات تجارت الکترونیکی، آری یا نه. کنفرانس بین‌المللی بررسی چالش‌های فرا روی تجارت الکترونیک در ایران، مهر ۲۲-۲۸، (ص ۲-۹). تهران: بازرگان.

استناد به مقاله در دست چاپ مجله:

مبینی، فرزاد (زیر چاپ). چالش‌هایی فرا روی همانندسازی. پزشکی/امروز.

استناد به مقاله روزنامه دارای نویسنده:

زیبافر، احمد (۱۳۸۲، ۱۸ مهر). تأثیر بازی‌های کامپیوتری بر چاقی کودکان. همشهری، ص ۱۲.

استناد به مقاله روزنامه فاقد نویسنده:

تأثیر کرم‌های ضدآفتاب در پیشگیری از ابتلا به سرطان پوست (۱۳۸۲، ۲۲ اسفند). پزشکی/امروز، ص ۲۴.

استناد به مقاله روزنامه منتشر شده در صفحات غیر متوالی:

مشیری، پژواک (۱۳۷۹، ۲۲ تیر). قانون ناتوان در برابر کودک آزاری والدین. کودک/امروز، ص ۱۳، ۱۴.

فهرست منابع: قواعد پایان نامه

اعتمادی فر، منیر (۱۳۸۲). مطالعه تأثیر ساختار خانواده بر گرایش نوجوانان در مدرسه به عضویت در گروه همسالان. پایان نامه دکتری، دانشگاه تهران، تهران.

فهرست منابع: قواعد منابع دیداری شنیداری

احمدیان، پرتو (خواننده)؛ اشعری، موسی (شاعر) (۱۳۸۲). تولد پاییز [لوح فشرده]. تهران: آوا.

مردانی، بابک (تهیه کننده)؛ و محسنی، ایمان (کارگردان) (۱۳۸۲). پروانه ای بر شانه تو [نوار ویدئو]. تهران: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.

فهرست منابع: قواعد منابع الکترونیکی

استناد به نسخه الکترونیکی مقاله یک نشریه چاپی:

احمدیان، شهره (۱۳۸۲). بررسی رفتار استنادی اعضای هیأت علمی دانشکده علوم دانشگاه اهواز. *دانش پژوه*، ۴ (۲)، ۲۱۲-۳۱۲. بازیابی ۲۵ فروردین، ۱۳۸۳، از www.daneshpazhouhj.com

استناد به مقاله نشریه الکترونیکی:

معمدی، شیوا (آبان، ۱۳۸۲). وب لاگ نویسی: پدیده ای نوین در روزنامه نگاری بدون مرز، محدودیت و نظارت قانونی. *روزنامه نگار امروز*، ۱۵، م ۷. بازیابی ۴ آبان ۱۳۸۳، از www.roznamehnegareemrooz.com

استناد به کتاب الکترونیکی:

معمدی، ایلینا (۱۳۸۱). *رویکردی نوین به اساطیر یونان باستان*. تبریز: آینده ساز. بازیابی ۱۵ خرداد، ۱۳۹۲، از آینده ساز (پایگاه کتاب های الکترونیکی)

فهرست منابع: قواعد صفحات وب

❖ استناد به صفحات وب:

بانک اطلاعات کتابداران کتابخانه های دانشگاهی ایران (بی تا). بازیابی ۱۲ مهر ۱۳۸۱، از www.iranlibrarianbank.com

شاهبداغی، مریم (۱۳۸۳). تلفنی که هیچ کس برنمی دارد. بازیابی ۲۱ تیر، ۱۳۸۳، از www.maryamnaji.persianblog.com

❖ استناد به صفحه وب یک دانشگاه یا یک سازمان:

معمدی، محسن (۱۳۸۲). تکنولوژی و آموزش: نیاز به تحولی بنیادی. بازیابی ۱۴ بهمن ۱۳۹۲، از دانشگاه فردوسی مشهد، سایت دانشکده روانشناسی: www.psychologyfaculty.edu/publications/articles/ted1.html

قواعد نظم منابع در فهرست مآخذ

- ❖ فهرست منابع در فارسی ذیل عبارت فهرست مآخذ یا کلمه مآخذ قرار می گیرد.
- ❖ منابع به ترتیب الفبای سرشناسه مرتب می شوند.
- ❖ در فهرست مآخذ سطرهای بعدی هر مدخل با تورفتگی درج می شود.
- ❖ در صورتی که از یک پدیدآورنده چند اثر مورد استناد قرار گیرد، ترتیب آثار بر مبنای سال از قدیم به جدید خواهد بود.
- ❖ اگر از یک پدیدآورنده دو اثر مستقل و گروهی استناد شده باشد اول عبارت استناد مستقل و سپس اثر گروهی درج می شود.

❖ در مواردی که چند اثر مختلف از یک پدیدآورنده مورد استناد قرار گیرد. می توان یک بار در عبارت استناد اولین اثر شرح پدید آورنده را ذکر کرد و سپس به جای تکرار نام خانوادگی و نام وی در عبارت های استناد بعدی، جای خالی یا خط ممتد قرار داد.

حری، عباس (۱۳۶۲). تحلیل استنادی و شباهتهای آن با علم الحدیث. نشر دانش. ۴ (۲)، ۱۱-۱۷.

_____ (۱۳۸۱). آیین نگارش علمی. تهران: هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور. دبیرخانه.

❖ در مآخذی که دارای چند پدیدآورنده هستند در صورتی که پدیدآورنده اول مشترک باشد، بر اساس الفبای نام خانوادگی پدیدآورنده دوم، و در صورت مشترک بودن آن بر اساس پدیدآورنده های بعدی مرتب می شود.

❖ در صورتی که از یک پدیدآورنده چند اثر مورد استناد قرار گرفته باشد که در یک سال منتشر شده اند به منظور ترتیب دهی به این منابع در فهرست مآخذ، به سال انتشار هر اثر یک پسوند الفبایی اضافه و سپس منابع بر مبنای آن مرتب می شود.

رعایتی، محترم (۱۳۸۲). پرستاری از سالخوردگان. تهران: آفتاب.

رعایتی، محترم (ب ۱۳۸۲). پرستاری از کودکان. تهران: آفتاب.

فهرست مآخذ:

- ابلاغ آیین نامه جدید کارشناسی ارشد؛ نمره مردودی از معدل ارشد حذف شد/ ابطال مدرک در صورت تخلف علمی (۱۶ آذر ۱۳۹۴). خبرگزاری میزان. بازیابی ۲۳ آذر ۱۳۹۴، از www.shahhrekhabar.com/analysis/144948204047062
- اسلامی، حسن (۱۳۹۰). چو دزدی با چراغ آید: سرقت علمی در سطوح دانشگاهی. آینه پژوهش، ۲۲(۱)، ۷-۱۷.
- توکل، محمد و ناصری راد، محسن (۱۳۸۸). دستبرد علمی با تبیینی از جامعه شناسی علم. اخلاق در علوم و فناوری، ۴(۳و۴)، ۱-۱۶.
- جمالی، رضا (۱۳۹۰). ضرورت ایجاد مرکز ملی آموزش و پیشگیری از تقلب علمی به عنوان پیش نیاز سیاست گذاری علم و فناوری در کشور. سیاست علم و فناوری، ۳(۳)، ۱۱۱.
- جمشیدی بروجنی، گیتی؛ سعیدی، مریم؛ حیدری، غلامرضا (۱۳۹۳). بررسی و تحلیل میزان آگاهی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز از مصادیق سرقت علمی و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه نظام ها و خدمات اطلاعاتی، دوره ۳(۳) و ۴(۴)، ۹۵-۱۰۸.

حری، عباس و شاهبداغی، اعظم. شیوه‌های استناد در نگارش های علمی: رهنمودهای بین‌المللی. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۸۷.

داروئیان، سهیلا و فقیهی، مهدی (۱۳۹۰). بررسی انگیزه‌ها و علل انجام سرقت علمی در ایران. فصلنامه رسالت مدیریت دولتی، ۲ (۱)، ۵۴-۱۳۷.

ستوده، هاجر، رفیع، نجمه و میرزایی، زهرا (۱۳۸۹). نگاهی به دستبرد علمی و راهکارهای پیشگیری و پیگیری آن. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۴ (۴)، ۲۷-۵۰.

سرقت علمی چیست؟ بازیابی ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۵، از سایت سمیم نور
www.samimnoor.ir

عباسیان، زهره (۱۳۹۴). بررسی دانش، نگرش و عملکرد سردبیران نشریات علمی - پژوهشی دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران در مورد سرقت علمی. پایان نامه، دانشگاه تهران.

مجاهدیان، مجتبی (۱۳۹۱). در نكوهش «انتحال»: شکوه‌ای بر شیوع بلیه «سرقت علمی». ماهنامه آموزشی اطلاع‌رسانی، ۹۱، ۴-۶.

مرادی، شیما و قربانی بوساری، رقیه (۱۳۹۳). مروری بر نرم افزارهای سرقت ادبی. کتاب ماه کلیات. ۱۹۷، ۶۵-۶۹.

با سپاس از توجه شما

